

Dekadni bilten stanja vodne bilance kmetijskih tal v Sloveniji od 11. do 20. septembra 2014

OBVESTILO

V drugi dekadi septembra so obilne padavine, ki so padle na že povsem namočena tla, povzročile poplave na kmetijskih površinah v Pomurju, Posavju in na Dolenjskem. Poplavilo je polja s koruzo, bučami in oljno ogrščico. Zastalo je spravilo pridelkov, kakor tudi priprava tal za jesensko setev ozimin, ki bi se morala začeti v zadnji dekadi septembra. Vremenske razmere niso bile ugodne niti za trgateg grozdja, obiranje sadja in druga opravila.

METEOROLOŠKE RAZMERE

V dneh od 9. do 14. septembra so Slovenijo zajele močne padavine v dveh valovih, prvi je trajal od 9. do 12. septembra, drugi pa od 12. septembra zvečer do 14. septembra. V tem obdobju je bilo največ padavin v osrednji, vzhodni in severovzhodni Sloveniji, njihova višina se je gibala od okrog 70 do 160 mm. Na nižinskih meteoroloških postajah so največ izmerili v Murski Soboti (161 mm), Novem mestu (143 mm), Cerkljah (139 mm) in Brežicah (140 mm). Izjemna pa ni bila samo količina padavin, ampak tudi njihova intenziteta. Izpostaviti velja tudi podatek, da je v prvi polovici septembra v Murski Soboti padlo 34 % (271 mm) povprečne letne količine padavin dolgoletnega povprečja. Ponekod pa so 12. in 13. septembra izmerili tudi močan ali celo viharen veter. Več o ekstremnem dogodku lahko preberete na spletni strani: http://meteo.arso.gov.si/uploads/probase/www/climate/text/sl/w_eather_events/neurja-dez_9-14sep14.pdf.

Dekadne vrednosti padavin so bile od okrog 40 mm na zahodu in so se povečevale proti vzhodu, kjer je v Prekmurju padlo tudi 170 mm dežja. Količina padavin je predvsem v večjem delu Štajerske in v Prekmurju močno preseгла dolgoletno povprečje, za tri- do tudi več kot 6-krat. Temperature zraka so bile z izjemo alpskega in predalpskega sveta nad običajnimi, večinoma za 1 °C. Trajanje sončnega obsevanja je bilo povsod podpovprečno, še največ ga je bilo na skrajnem zahodu, z večinoma do 50 urami, od 60 do 80 % glede na povprečje.

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

V povprečju je v dekadi izhlapelo od 15 do 18 mm vode iz tal in rastlin, na Primorskem od 20 do 25 mm. Najnižje vrednosti izhlapevanja so bile na nižinskih glavnih postajah okrog 1 mm, najvišje pa od 2 do 3 mm, na Primorskem in mariborskem več kot 3 mm.

STANJE RASTLIN

Po obilnih padavinah v drugi dekadi septembra so se izjemne razmere, ki so bile stalnica letošnjega poletja, še poslabšale. Krka, Mura in številni manjši vodotoki v Pomurju, Posavju in na Dolenjskem so prestopili bregove. Na prizadetih površinah je bilo nemogoče dokončati setev jesenskih dosevkov, travno deteljnih mešanic in trav. Pod vodo so se znašle številne kmetijske rastline. Nemogoče je bilo spravilo buč, začele so gniti. Poplavna voda in gniloba sta ogrozili tudi nasade zelenjadnic, zlasti nasade jesenskega zelja in paprike. V Posavju so bili prizadeti tudi nasadi zelenjadnic pod plastenjaki. Zaradi dežja ni bilo mogoče potrgati grozdja, niti odstranjevati nagnitih jagod v podravske in posavske vinorodne območjih, zato se je prizadetost grozdja zaradi gnilobe še povečala. Razmere so bile neugodne tudi za naraščanje sladkorjev v grozdnem soku oziroma za doseganje ugodnega razmerja sladkorjev s kislinami.

Poplavilo je tudi posevke koruze. Vseh posevkov, ki so bili namenjeni za siliranje, ni bilo mogoče pravočasno pobrati. Zaradi presežne vlage (in prenizkih temperatur zraka) je tudi koroza za zrnje dozorevala počasneje. Na poljih bo zato ostala dlje časa, zaradi česar bo zastalo tudi sproščanje njivskih površin oziroma njihova pravočasna priprava za jesensko setev. V kolikor je pridelovalec v zadnjih dneh avgusta uspelo posejati oljno ogrščico, je bilo preživetje te pod vodo, v fazi kličnih listov, povsem negotovo. Za setev še neposejanega semena pa so optimalni roki zamujeni.

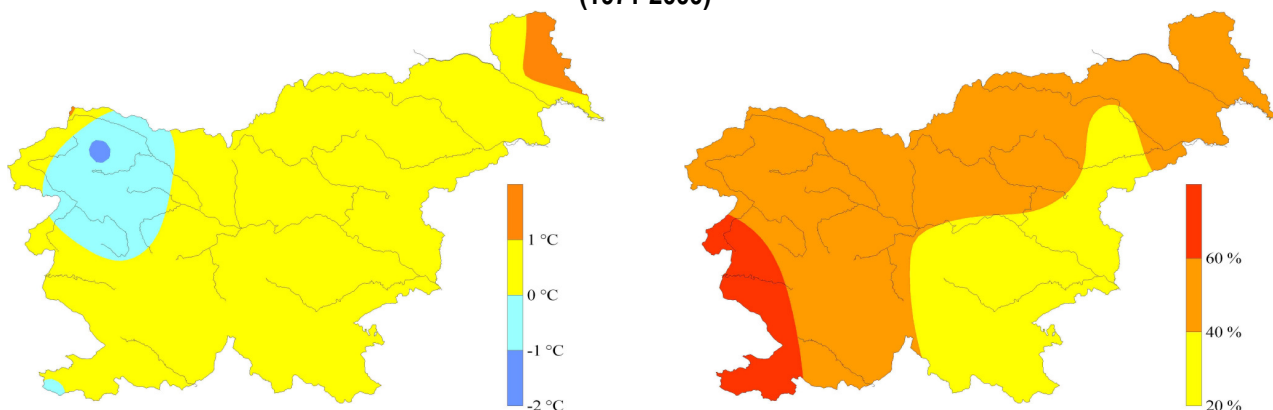
Do konca dekade se je poplavna voda umaknila s polj, a so za njo ostala povsem zasičena tla z vodo. Priprava tal še vse do konca dekade ni bila nemogoča. Zamujeni bodo optimalni roki za jesensko setev ozimin, zlasti ječmena, rži in tritikale, ki jih normalno sejejo v zadnji dekadi septembra.

VODNA BILANCA

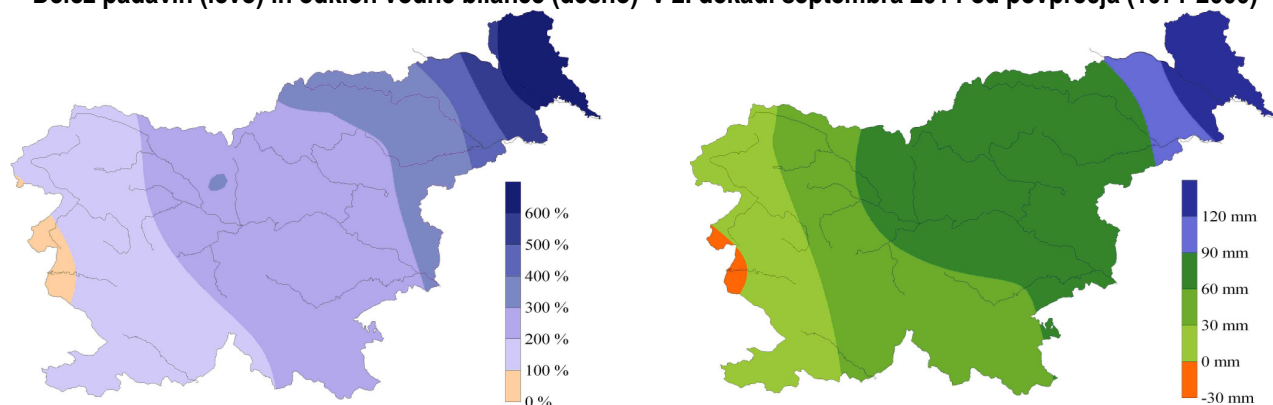
Dekadne vrednosti vodne bilance so bile povsod po državi pozitivne, večinoma tudi izjemno visoke. Na Obali, v Slovenski Istri in Krasu ter spodnji Vipavski dolini je bila vodna bilanca od okrog 10 do 25 mm, povečevala se je predvsem proti vzhodu. V večjem delu države, na Gorenjskem, v osrednji Sloveniji, na Dolenjskem, Koroškem in v večjem delu Štajerske je bila od 60 do 90 mm, v Prekmurju pa več kot 120 mm. Še 5. septembra je bila vegetacijska vodna bilanca v Murski Soboti negativna, 20. septembra pa že večja od 150 mm. Vegetacijska vodna bilanca je bila povsod pozitivna, na Gorenjskem, Dolenjskem ter spodnjem Štajerskem višja od 300 mm, tej vrednosti so se približali tudi na Koroškem. Drugod so se presežki gibali od 150 do 250 mm, le na Obali je bila vodna bilanca nižja, 35 mm.

Odklon temperature zraka (levo) in delež ur sončnega obsevanja (desno) v 2. dekadi septembra 2014 od povprečja (1971-2000)

Delež padavin (levo) in odklon vodne bilance (desno) v 2. dekadi septembra 2014 od povprečja (1971-2000)

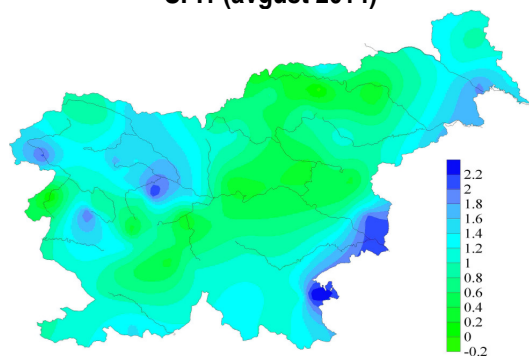

SPI (standardiziran padavinski indeks) predstavlja mero, kaj določena količina padavin skozi izbrano časovno obdobje pomeni glede na normalno oz. pričakovano količino padavin za to obdobje.

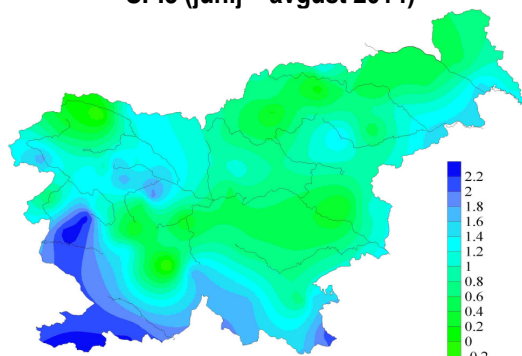
Karta enomesečnega SPI indeksa v avgustu prikazuje najbolj mokra območja na kobariškem, idrijskem, v večjem delu Gorenjske, s centrom južneje, v Polhograjskem hribovju, na vzhodu tudi po celotni meji s Hrvaško, nekoliko manj mokro, a še vedno v obsegu 9 % najbolj mokrih let v dolgoletnem obdobju pa tudi v Prekmurju in na jugu države.

Podobna je situacija za trimesečno obdobje, le najbolj mokro območje je, za razliko od enomesečnega SPI, ki je na jugovzhodu, premaknjeno na jugozahod Slovenije: na Obalo, Slovensko Istro, Krasi in Vipavsko dolino.

SPI1 (avgust 2014)

SPI3 (junij – avgust 2014)

SPI	opis	barvna skala	verjetnost pojava
2,0 in več	Ekstremno mokro	Temno Modra	2,3 %
1,5 do 1,99	Zelo mokro	Svetlo Modra	4,4 %
1,0 do 1,49	Zmerno mokro	Sivo Modra	9,2 %
-0,99 do 0,99	Normalno	Zelena	68,2 %
-1,49 do -1,0	Zmerno suho	Rumena	9,2 %
-1,99 do -1,5	Zelo suho	Oranžna	4,4 %
-2,0 in manj	Ekstremno suho	Rdeča	2,3 %